

Avalahe>Kohtumenetlused>Videokonverentsid>Tõendite kogumine videokonverentsi vahendusel

Tõendite kogumine videokonverentsi vahendusel

Saksamaa

1 Kas tõendeid on võimalik koguda videokonverentsi teel kas taotleva liikmesriigi kohtu osalemisel või otse asjaomase liikmesriigi kohtu poolt? Kui jah, millised riiklikke menetlusi ja õigusakte kohaldatakse?

Tõendite kogumine videokonverentsi teel on tsiviilkohtumenetluses tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Zivilprozessordnung*, edaspidi „ZPO“) § 128a lõike 2 esimese lause kohaselt lubatud, kui menetlusosalised on selles kokku leppinud. Ülekuulamine tuleb kanda korraga helis ja pildis üle kohas, kus tunnistaja või ekspert ülekuulamise ajal viibib, ja kohtusaalis. Kui menetlusosalistel, esindajatel või nõustajatel on lubatud viibida kuskil mujal, tuleb ülekuulamine helis ja pildis samal ajal üle kanda ka seal. Kui Saksamaa kohus korraldab määruse (EÜ) nr 1206/2001 kohaselt esitatud taotluse alusel videoülekuulamise (nn aktiivne õigusabi), võib ZPO § 128a kohaldada teatavate muudatustega, sest tõendeid koguv kohus ei ole vahetust muljest huvitatud menetlev kohus. Kui taotlev kohus taotleb tõendite vahetut kogumist määruse artikli 17 alusel (nn passiivne õigusabi), tuleb kõik sidevahendite abil tõendite vahetu kogumise taotlused põhimõtteliselt rahuldada ja peale ZPO §-s 128a sätestatud on võimalikud ka muud tõendite kogumise viisid. Taotluse võib rahuldamata jätta üksnes artikli 17 lõikes 5 nimetatud põhjustel. Keskasutus võib siiski vastavalt Saksa õigusele kindlaks määrata tõendite vahetu kogumise tingimused.

2 Kas esineb piiranguid isikute ringi suhtes, keda võib videokonverentsi teel küsitleda – näiteks, kas videokonverentsi teel võib küsitleda vaid tunnistajaid või ka eksperte ja osalisi?

Tõendite kogumine videokonverentsi teel on tsiviilkohtumenetluses tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Zivilprozessordnung*, edaspidi „ZPO“) § 128a lõike 2 esimese lause kohaselt lubatud, kui menetlusosalised on selles kokku leppinud. Ülekuulamine tuleb kanda korraga helis ja pildis üle kohas, kus tunnistaja või ekspert ülekuulamise ajal viibib, ja kohtusaalis. Kui menetlusosalistel, esindajatel või nõustajatel on lubatud viibida kuskil mujal, tuleb ülekuulamine helis ja pildis samal ajal üle kanda ka seal. Kui Saksamaa kohus korraldab määruse (EÜ) nr 1206/2001 kohaselt esitatud taotluse alusel videoülekuulamise (nn aktiivne õigusabi), võib ZPO § 128a kohaldada teatavate muudatustega, sest tõendeid koguv kohus ei ole vahetust muljest huvitatud menetlev kohus. Kui taotlev kohus taotleb tõendite vahetut kogumist määruse artikli 17 alusel (nn passiivne õigusabi), tuleb kõik sidevahendite abil tõendite vahetu kogumise taotlused põhimõtteliselt rahuldada ja peale ZPO §-s 128a sätestatud on võimalikud ka muud tõendite kogumise viisid. Taotluse võib rahuldamata jätta üksnes artikli 17 lõikes 5 nimetatud põhjustel. Keskasutus võib siiski vastavalt Saksa õigusele kindlaks määrata tõendite vahetu kogumise tingimused.

3 Kas esineb piiranguid tõendite liikide suhtes, mida võib videokonverentsi teel koguda?

Saksa tsiviilmenetlusõiguse kohaselt võib tõendite kogumiseks videokonverentsi teel küsitleda tunnistajaid, eksperte ja menetlusosalisi (ZPO § 128a lõige 2). Muude tõendite (dokumendid ja vaatlus) kogumine videokonverentsi teel ei ole sõnaselgelt lubatud.

4 Kas esineb piiranguid selle suhtes, kus tuleks isikut videokonverentsi teel küsitleda – st kas küsitlemine peab toimuma kohtus?

Ülekuulamise kohta ei ole seaduses täpsustatud. Saksa tsiviilmenetlusõiguse kohaselt peab ülekuulamise koht, kust tehakse ülekanne kohtusaali, siiski asuma Saksamaal.

5 Kas videokonverentsi teel peetavaid ülekuulamisi tohib salvestada? Kui jah, kas selline võimalus on loodud?

ZPO § 128a lõike 3 esimeses lauses on sätestatud video- ja audioülekanne teel toimuva ülekuulamise salvestamise keeld. See keeld kehtib ka tõendite kogumise käigus, mis toimub tõendite vahetu kogumise kaudu tõendite vahetu kogumise määruse artikli 17 kohaselt, sest tegemist on Saksa menetlusõiguse olulise õiguspõhimõttega.

6 Mis keeles tuleb ülekuulamine läbi viia: kui taotlused tehakse artiklite 10–12 kohaselt; ja kui tõendeid kogutakse vahetult artikli 17 kohaselt?

- Artiklite 10–12 kohaste taotluste korral peab ülekuulamine toimuma saksa keeles. Juhul kui kõik menetlusosalised ei valda saksa keelt, tuleb kasutada tõlki. Tõlgi teenustest võib loobuda, kui kõik osalised valdavad asjaomast võõrkeelt.
- Kui tõendeid kogutakse vahetult, määrab ülekuulamise keele taotlev kohus. Keskasutus võib siiski kasutada artikli 17 lõikes 4 sätestatud pädevust määrata kindlaks tõendite vahetu kogumise tingimused, nagu ülekuulamise või küsitlemise keel.

7 Kui vajatakse tõlke, kes vastutab nende leidmise eest mõlemat liiki ülekuulamiste puhul ja kus peaks olema tõlkide asukoht?

Aktiivse õigusabi andmise korral vastutab menetluse juhtimise ja tõendite kogumise eest abi osutav Saksa kohus. Kui Saksa kohtud koguvad tõendeid, peab tõlki kasutama isegi juhul, kui kas või üks osaline ei valda saksa keelt. Kohus peab kontrollima, kas isik valdab vajalikul määral saksa keelt, olenemata sellest, kas pooled seda taotlevad. Tõlgi leidmine kuulub kohtu pädevusse. Artikli 17 kohase passiivse tõendite kogumise korral otsustab taotlev kohus tõlkide vajalikkuse üle ja vastutab nende leidmise eest. Artikli 17 lõike 4 kohaselt võib keskasutus anda loa teatavatel tingimustel: ta võib näiteks nõuda tõlgi kasutamist. Keskasutus võib ühe tingimusena nõuda ka seda, et tõendeid kogutaks saksa keeles.

8 Millist menetlust kohaldatakse ülekuulamise korraldamiseks ja isiku teavitamiseks küsitlemise aja ja koha kohta? Kui palju aega tuleks ette näha ülekuulamise kuupäevast teavitamiseks, et isik saaks ülekuulamise toimumisest piisavalt vara teada?

Aktiivse õigusabi andmise korral teavitab taotluse saanud kohtu kantselei tunnistajaid ja eksperte ülekuulamisest vabas vormis, kui taotluse saanud kohus ei otsusta, et tuleb saata ametiik kohtukutse. Kui kohus teeb korralduse teha ülekuulamine videokonverentsi teel, kutsutakse asjassepuutuvad isikud paika, kust ülekuulamine üle kantakse. Kohtukutsesse tuleb märkida menetlusosaliste nimed, ülekuulamise teema, ülekuulamise aeg ja ilmumata jätmise tagajärjed. Kohtukutse peab sisaldama täpseid andmeid ülekuulamise koha ja aja kohta. Konkreetset etteteatamisaega ei ole kindlaks määratud. Määruse artikli 17 kohase tõendite vahetu kogumise korral peab ülekuulatavale ülekuulamise aja ja koha teatama taotlev kohus. Aeg ja koht olenevad üldiselt Saksamaa kohtu võimalustest (kus on ülekuulamise salvestamiseks vajalikud seadmed ja millal neid saab kasutada). Ülekuulamise aeg ja koht olenevad seega suuresti keskasutuse loast. Kindlat tähtaega põhimõtteliselt ei ole, kuid tuleks arvestada, et rahvusvaheliste postisaadetiste kohalejõudmiseks kulub rohkem aega.

Videokonverentsi kavandamiseks ei ole erimenetlust ette nähtud. Praktikas nimetab keskasutus tavaliselt kontaktisiku kohtus, kus videokonverents toimub. See isik vastab mis tahes praktilistele küsimustele.

9 Millised on videokonverentsi kasutamise kulud ja kuidas neid tasutakse?

Videokonverentsitehnika kasutamisega kaasnevad seadmete ostmise, hooldamise ja kasutamise kulud. Nende kulude kandmist ei saa nõuda tsiviilkohtumenetluse osalistelt. Sellega kaasnevad ka sidekulud. Taotluse saanud kohus võib vastavalt määruse artikli 10 lõikele 4 koostoides artikli 18 lõikega 2 nõuda sidekulude hüvitamist.

10 Kas on nõudeid selle tagamiseks, et otse taotleva kohtu poolt küsitletavat isikut teavitatakse sellest, et see toimub vabatahtlikkuse alusel?

Vastavalt tsiviilasjades antava õigusabi määruse (ZRHO – *Rechtshilfeordnung für Zivilsachen*) § 63 lõikele 2 peab taotlev kohus ülekuulatavat isikut teavitama, et ülekuulamisele osalemine on vabatahtlik.

11 Millist menetlust kasutatakse küsitatava isiku identiteedi kontrollimiseks?

Kui Saksa kohtult taotletakse, et ta koguks taotleva kohtu jaoks tõendeid videokonverentsi teel, toimub see – ja seega ka vande andmine – taotleva kohtu menetluseeskirjade kohaselt. Kuna tõendite vahetu kogumise korral on teavet andva isiku koostöö vabatahtlik ja seega on vabatahtlik ka tema koostöö vande andmisel (ja isikut tuleb sellest ametlikult teavitada), ei saa taotluse saanud riik vande andmisele lisanõudeid kehtestada. Keskasutus peab siiski igal juhul tagama, et järgitaks tunnistuse andmise või ülekuulamise keeldu, millest teavet andval isikul ei ole (Saksa õiguse kohaselt) õigust kõrvale hoiduda. Selle näiteks on keeld kuulata Saksamaa ametnikke üle nende tööandjaks oleva asutuse eelneva nõusolekuta või kuulata üle arste, keda ei ole konfidentsiaalsuskohustusest vabastatud.

12 Millised on kohaldatavad vande andmise nõuded ja millist teavet vajab taotlev kohus, kui artikli 17 kohase tõendite otsese kogumise raames nõutakse vande andmist?

Kas vande andmine on võimalik ja millist teavet taotlevalt kohtult nõutakse, otsustab asjakohane keskasutus. Keskasutus peab enne loa andmist veenduma, et ei rikuta teavet andva isiku suhtes kehtivat tunnistuse andmise keeldu. Seetõttu võib keskasutus näiteks kindlaks teha, millistel asjaoludel on teavet andev isik teabe eeldatavasti saanud. Saksa õiguse järgi peab näiteks Saksa ametnikel olema tunnistuse andmiseks oma tööandjaks oleva asutuse eelnev nõusolek.

Kas vande andmine on võimalik ja millist teavet taotlevalt kohtult nõutakse, otsustab asjakohane keskasutus. Keskasutus peab enne loa andmist veenduma, et ei rikuta teavet andva isiku suhtes kehtivat tunnistuse andmise keeldu. Seetõttu võib keskasutus näiteks kindlaks teha, millistel asjaoludel on teavet andev isik teabe eeldatavasti saanud. Saksa õiguse järgi peab näiteks Saksa ametnikel olema tunnistuse andmiseks oma tööandjaks oleva asutuse eelnev nõusolek.

13 Mida on tehtud selle tagamiseks, et videokonverentsi toimumise asukohas on kontaktisik, kellega taotlev kohus saab suhelda, ja et ülekuulamise päeval on kohal ka isik, kes seab videokonverentsi seadmed töökorras ja tegeleb võimalike tehniliste probleemidega?

Kohtusüsteem on föderaalne ülesehitusega ja kuulub asjaomase liidumaa kohtuid haldava asutuse pädevusse. See tähendab, et selles küsimuses puuduvad üleriigilised eeskirjad ning tõendite kogumise ja selle üle tehtava järelevalve korra kehtestab asjaomase liidumaa kohtuid haldav asutus. Eeskirjad võivad seetõttu olla liidumaati üsna erinevad. Praktikas töötab menetluseeskirjad välja liidumaa kõrgeim kohus, kelle tööpiirkonnas taotluse saanud kohus asub.

14 Millist lisateavet taotlevalt kohtult nõutakse?

Välisriigist saadud tõendite kogumise taotlused ja määruse (EÜ) nr 1206/2001 kohased teated tuleb koostada saksa keeles või neile tuleb lisada saksakeelne tõlge (ZPO § 1075).

Viimati uuendatud: 13/06/2022

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.